Jüdische Pester Zeitung.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וועכענטליך מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג, אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומערירען אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט וואיטצנער בולוואר נומ' 29 וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבע

Nr. 151, איילפטער יאהרגאנג — פעסט, מיטטוואך טז טבת ה.ת'ר'ם'. — Pest, den 31. Dezember 1879.

צום צוועלפטען יאהרגאנגע

אונזערער צייטונג.

נאך דער בירגערליכען אונד פאליטישען צייטרעכנונג ענדעט הייטע דאס יאהר 1879 אונד מארגען בעגינגט דאס יאהר 1880 — אונד אן דיעזעם צייט-פונקטע טריטט אויך אונזערע צייטונג אין דען צוועלפטען יאהרגאנג. י. ה. דיא איילף יאהרע זייט דער גרינדונג אונזערעס בלאטטעס זינד טהעטיג אבגעפלאססען, אונד זא מאגען אויך אונזערע קינפטיגען ארבייטס-יאהרע גליקליך אבלויפען. וויר האבען אין דיעזען 11 יאהרען איין שטיק וועלט-געשיכטע מיטגעמאכט אונד ניעדערגעשריעבען. עס זינד גאר פיעלע וויכטיגע וועלט-עראייגניססע אין דיעזעם צייט-רייטע געשעהען. וויר האטטען דען גראססען דייטש-פראנצאזישען קריעג אים וועסטען אונד דען לאנגוויעריגען רוסיש-טירקישען קריעג אים אסטען איראפא'ס. עס וואַרען בעדייטענדע שטאאטס-אומוועלצונגען, וואָדורך אויך דיא לאנד-קארטע פאן איראפא גאנץ אנדערס אומגעשטאלטעט ווערדען מוסטע. עס געשיעהט אפט אין איינעם יאהר-הונדערט ניכט זא פיעל, אלס אין דיעזעם יאהר-צעהנט געשעהען. דיא איינהייט דייטשלאנד'ס, דיא איינהייט איטאליענס זינד פאללצאגענע טהאט-זאכען; — דיא נאפאלעאנ'ס, וועלכע ביינאהע זייט איינעם יאהר-הונדערט זא פיעל איינפלוססעס אין דער וועלט מאכטען, האבען צו עקסיסטירען איינגעהערט; — דיא טירקייא, וועלכע זייט פיער יאהר-הונדערטען צו דען בעדייטענדסטען גראס-מעכטען געהארטע אונד איינסט אונטער סולטאן סאלימאן אויך גאנץ איראפא בעהערשען וואללטע, איזט יעטצט צו דעם קליינסטען אונד שוואכסטען שטאאטע הערראבגעזעטצט וואָרדען.— איבערדעם האטטען וויר אויך נאך אין דער אינגערן פאליטיק, אין דען לאנדטאגס-אנגעלעגענהייטען, אין דען זאָציאלען אונד פאלקס-ווירטהשאפטליכען פערהעלטניססען עראייגניססרייכע יאהרע. זייט איילף יאהרען בעטהייליגען זיך אויך דיא עמאנציפירטען יודען אין אונזערער מאנארכיע אן דען לאנדעס-אנגעלעגענהייטען. וויר האטטען אין דען אינגערן לאנדעס-אנגעלעגענהייטען פיעלע קריזען דורכגעמאכט. וויר האטטען בערייטס מעהרערע מיניסטער-וועכסעל. מיניסטער קאמען אונד גינגען — אונד אונזערע פינאנציעללען אונד פאלקס-ווירטהשאפטליכען פערהעלטניססע זינד נאך אימטער ניכט געאָרדנעט; — דער גראסע בארזען-קראך, דיא שלעכטען ערנטע-יאהרע אונד דיא פיעלען איבערשוועממונגען האבען דען פאלקס-וואהלשטאנד זא צערטריממערט, דאס זיך דערזעלבע ניכט זאבאלד ערהאלען קאנן. דאביא ווארדען אויך נאך דיא זאציאלען, דיא געזעללשאפטליכען פערהעלטניססע דער מענשען, דורך דיא זאציאל-דעמאקראטען, קאממוניסטען, אינטערנאציאנאלען אונד ניהיליסטען זא ערשיטטערט, דאס אין דען לעטצטען יאהרען זא פיעלע מארד-פערזוכע געגען דיא רעגענטען אונטערנאממען ווארדען, וויא זיא זאנסט אין יאהר-הונדערטען ניכט אין זאלכער אנצאהל פארציקאממען פפלעגען. —

מיט אלל דיעזען וועלט-עראייגניססען האבען וויר אונזערע לעזער זייט איילף יאהרען אויספיהרליך, געניא אונד וואהרהייטס-געטרייא בעקאננט געמאכט. וויר בעלעהרטען זיא דאביא איבער פיעלע וועלט-זאכען אונד קלערטען זיא היעריבער אין איינער רייגען, לייכט-פערשטענדליכען דייטשען שפראכע אויף. גאר פיעלע, דיא זאנסט מיט דען פארגענגען אין דער וועלט ניעמאלס בעקאננט געוואָרדען וועהרען, זינד דורך אונזערע צייטונג איבער אללע פאליטישען, פאלקס-ווירטהשאפטליכען, זאציאלען אונד זאנסטיגען טאגעס-עראייגניססע בעלעהרט אונד אויפגעקלערט וואָרדען. אויך אונזערע ראמאנע, דיא וויר ביז יעטצט געליעפערט האבען, וואַרען פאן דער האנד דער בעדייטענדסטען געלעהרטען געשריעבען אונד וואַרען דאהער ניכט בלאס אונטערהאלטענד, זאנדערן אויך האכסט בעלעהרענד. — דאך, וויר וואללען אונס היער ניכט אין זעלבסט-בעלאבונגען ערגעהען; וויר וואללען היער נור זאגען, דאס וויר אויף דיא אבגעלויפענען 11 ארבייטס-יאהרע מיט בעפריעדיגונג צוריקבליקען, מיט דעם אנגענעהמען בעוואוסטזיין, דאס וויר נאך מעגליכקייט דאס אונזעריגע געטהאן אונד געלייסטעט האבען. — אונד זא וויא ביז יעטצט, זא ווערדען וויר מיט גאטטעס-הילפע אויך ווייטער מיט זעלבעם פלייסע אונד מיט זעלבעם אייפער אונערמידליך פארטארבייטען, אום דער אויפגאבע אונד דעם ציעלע אונזערעס בלאטטעס צו ענטשפרעכען.

מאכען וויר נון איינען פאליטישען ריקבליק אויף דאס אבגעלויפענע יאהר 1879 אונד בערעכנען וויר פאראויס דיא פאלגען פיר דאס יאהר 1880, אינזא פערנע דיעס נאך מענשליכער בערעכנונג מעגליך איזט. —

מיט אויסנאהמע דעם רעוואָלוציאנערען טרייבענס דער ניהיליסטען אין רוסלאנד אונד דער אלבאנעזען אין דער טירקייא אונד מיט אויסנאהמע דעם ענגלישען קריעגעס אין אפגהאניסטאן שליעסט דאס יאהר 1879 פ ר י ע ד ל י ך. דאס קריעגערישע אונד רייבוסטיגע רוסלאנד, וועלכעס זייט 1871 אים בינדניססע מיט דייטשלאנד אונד אונזערער מאנארכיע וואר, וואורדע אין דיעזעם אבגעלויפענען יאהרע פאן דיעזעם בינדניססע אויסגעשלאססען — אונד דייטשלאנד אונד עסטערייך-אונגארן האבען זיך צו איינעם פריעדענס-בינדניססע געגען דאס קריעגערישע רוסלאנד פערבונדען! — דיעס איזט דאס וויכטיגסטע פאליטישע עראייגניס דעס יאהרעס 1879. — צווישען דען רייכסקאנצלערן פאן רוסלאנד אונד דייטשלאנד וואר איינע גראסע פיינדשאפט ענטשטאנדען, וואס עבען דיא ענגערע אנשליעסונג דייטשלאנדס אן אונזערע מאנארכיע פעראורזאכטע. — דיא וואכטער דעם איראפעאישען פריעדענס זינד יעטצט דאהער דייטשלאנד אונד עסטערייך-אונגארן. גראף אנדראשי, וועלכער אונטער דעם דראנגע דער פערהעלטניססע דורך זיין וואָרט אן איינע פריינדשאפט מיט רוסלאנד געבונדען וואר, דאנקטע אב, אונד זיין נאכפאלגער באראן האימערלע שטעהט מיט דער באזען רוסישען פאליטיק ניכט מעהר אין פערבינדונג.

זא צייגט דענן איראפא צו בעגינן דעס יאהרעס 1880 איין פריעדליכעס אויסזעהען — אונד מאן קאננטע פאראויס-בערעכנען, דאסס דאס יאהר 1880 אויך איינען פריעדליכען פערלויף האבען ווערדע —, ווענן נעמליך ניכט דיא אינגערען צושטענדע אין רוסלאנד אונד אין דער טירקייא גאר זא פערוואָררען וועהרען: אונטער דען איינצעלנען פערשיעדענען פאלקערן אין דער טירקייא דויערט דער קאמפף נאך אימטער פארט. דיא טירקייא האט נאך אימטער קיינע אָרדנונג אין איהרער אינגערן פאליטיק, קיינע פערבעססערונג איהרער אינגערן פערהעלטניססע — אונד אויך איהרע אויסווערטיגע פאליטיק איזט איינע אונריכטיגע אונד אונגליקליכע, אינדעם זיא זיך מיט איהרעם עלטעסטען פיינד רוסלאנד פערבינדעט אונד איהרען עלטעסטען בעשיטצער ענגלאנד איבער אכט לאסט. דעסהאלב איזט אויך דער ענגלישע געזאנדטע געגען דיא טירקישע רעגירונג זא געררייצט, דאס ער אפט אויך אונגערעכטע פאדערונגען אן דיעזעלבע ריכטעט.

נאך צום שלוסע דעם יאהרעס איזט צווישען דעם ענגלישען געזאנדטען אונד דער טירקישען רעגירונג איין נייער שטרייט וועגען דער ענגלישען מיססיאנס-ביכער ענטשטאנדען. דיא טירקייא וויללטע נעמליך ניכט דולדען, דאס דיא ענגלישען מיסביאנערע אין איהרעם רייכע פיר דען אנגליקאנישען אונד געגען דען מאהאממעדאנישען גלויבען פרעדיגען אונד שרייבען זאללען. זיא ליעס דאהער דען טירקישען איבערזעטצער דיעזער ענגלישען מיססיאנס-ביכער פערהאפטען — אונד אין זיינעם צארנע פערלאנגטע דער ענגלישע געזאנדטע, דאס בינגען דרייא טאגען דער פערהאפטעטע פריינגעלאססען ווערדע, דא זאנסט איין ענגליש-טירקישער קריעג ענטשטעהט. דיעזען קורצען טערמין האט דאנן דער ענגלישע געזאנדטע, אלס ער ניכטערנער דאריבער נאכדאכטע, ביז געסטערן אבענד פערלענגערט — אונד נון איזט אויך שאן דיעזער פערשאבענע ענד-טערמין אבגעלויפען; — עס הייסט וואהל דאס דיא טירקייא נאכגעבען ווערדע, נאכדעם דיא ענגלישען פאדערונגען אויך שאן פאן דייטשלאנד אונטערשטיטצט ווערדען; אבער יעדענפאללס דייטעט דיעזער פארטוועהרענדע שטרייט צווישען דער טירקייא אונד ענגלאנד אויף קיינען געזונדען צושטאנד דער טירקישען פאליטיק.

צום שלוסע דעם יאהרעס האט דער ענגלישע קריעג אין אפגהאניסטאן פיר ענגלאנד וויעדער איינע גינסטיגע וועגדונג גענאממען. אינדעם דיא ענגלענדער איינען בעדייטענדען זיעג איבער דיא אפגהאנען ערדונגען האבען. איינע אמטליכע דעפעשע פאם 29-טען דעצעמבער מעלדעט: „דיא אפגהאנען האבען דען אנגריף אויף דיא ענגלענדער אם 23. דעצעמבער פאן דרייא זייטען בעגאננען. דער ענגלישע געגעראל ראבערטס מאכטע גלייך דאראויף איינען געגען-אנגריף מיט זיינער ארטיללעריע אונד קאוואללעריע. דיא אפגהאנען, וועלכע באלד צוריקגעטריעבען וואַרען, וואורדען פערפאלגט אונד מיטטען נאך אללען זייטען פליכטען. דער ענגלישע זיעג איזט איין פאללקאממענער. דער פערלוסט דער אפגהאנען איזט זעהר בעדייטענד. פאן ענגלישער זייטע זינד נור 5 טאדטע אונד 33 פערוואונדעטע. געגעראל ראבערטס קאננטע וויעדער דיא אפגהאנישע הויפטשטאדט קאביל אם 25-טען דעצעמבער בעזעטצען." — היערויס ערזיעהט מאן, דאס דער ענגלישע קריעג אין אפגהאניסטאן וואהל אויך נאך אים יאהרע 1880 פארטגעזעטצט ווירד, דאס ער אבער פיר ענגלאנד אללער וואהרשיינליכקייט נאך זיעגרייך ענדען ווערדע.

אין איינער בעציעהונג גלויבען וויר, דאסס דאס יאהר 1880 זעהר עראייגניסרייך זיין ווירד — נעמליך אין בעצוג אויף רוסלאנד; — אין קורצער צייט ווירד מיט רוסלאנד עטוואס געשעהען מיססען. דיא פערהעלטניססע זינד דארט שאן זא געשפאננט, דאס זיא באלדיגסט ענטוועדער ביעגען אדער ברעכען מיססען. יעדער אהנט שאן דאס געוויטטער, וועלכעס דארט באלד לאזברעכען ווירד — אונד ווירד דא איינמאל דער בליטץ איינשלאגען, דאנן ווירד דאס גאנצע פאלקער- אונד יודען-בעדריקענדע רוסלאנד אין פלאממען אויפגעהען; —

איינען געוואלטיגען שווינדעל ערבליקען. ווער האבען יא ערסט יינגסט בעריכטעט, דאס דער רוסישע קאיזער קוים דען מאָד דער קאיזערין אבווארטען קאָנן, אום זיינע געליעבטע הייראטען צו קאָננען. אום דיעזע שמאך צו פֿערדעקען, לאָסט מאן זייטענס דעם רוסישען האָפֿעס זאָלכע דעפּעשען פֿערברייטען, אום דיא וועלט צו טיישען. דאס דער רוסישע קאיזער ווירקליך איין עדלער אונד צערטליכער עהע-מאנן זיין!

*(וער צום גאלגען בעשטיממט איזט, ערטרינקט ניכט!) דאס קאָנן מאן אויך איפּ איגנאַטיעוו זאגען, איבער וועלכען ווער אין פֿאָריגער נוממער געמעלדעט האבען, דאס ער זיך ערשאָססען האבען דירפֿטע. איגנאטיעוו האט זיך ניכט ערשאָססען, דער מאנן דירפֿטע וואהרשיינליך פֿיר דען גאלגען בעשטיממט זיין! איבריגענס האט דער פּרעזידענט דעם „פֿאָלקס-באָדען-קרעדיט-אינשטיטוטס", גראף פֿעסטעטיטש, ערקלערט: אללען שאדען, וועלכען דיעזעס אינשטיטוט דורך פֿעראונטרייאונגען ערליטטען, אוים אייגענעם ערזעטצען צו וואָללען. איבערדיעס האבען אללע פּרעזידענטען, דירעקטאָרען אונד פֿערוואלטונגס-רעטהע דיעזעס פֿערוואהרלאָזטען אינשטיטוטס איהרע שטעללען ביי דעם נייען „לאנדעס-באָדען-קרעדיט - אינשטיטוט פֿיר קליינגרונד-בעזיטצער" ניעדערגעלעגט. היעדורך ערשיינט ווענינסטענס דיעזעס נייע אינשטיטוט אלס גערעטטעט.

*(צור עהרען-רעטטונג.) ווער האבען נאָך אים מאָנאטע פֿעבער מיטגעטהיילט, דאס העררר יאקאָב גראָס אים אוואש-פֿעלשא-פֿאלו צו 10-יעהריגער האפֿט פֿעראורטהיילט ווארדע. נון ווירד אונס בעריכטעט, דאס דערזעלבע פֿאָן דער קאָניגליכען טאפֿעל אם 26-טען נאָוועמבער פֿרייגעשפּראָכען ווארדע, וואס ווער צו דעססען עהרענ-רעטטונג גערנע פֿעראָפֿפֿענטליכען.

טעלעגראפֿישע דעפּעשען.

צעטיניע 28-טען דעצעמבער. דער קאמפּף אין נאָרד-אלבאניען דויערט נאָך איממער פֿאָרט. 5640 אלבאנעזען שטעהען אונטער וואפֿפֿען, אום געגען דיא מאָנטענעגרינער אונד זאָגאר געגען דיא טירקישע ארמעע אונטער מוקטהאר פּאשא צו קעמפּפֿען.

קאָנסטאנטינאָפּעל 29. דעצעמבער. דער ענגלישע געזאנדטע, לאָרד לאיארד, מאכטע דעם טירקישען מינסטער דעם אייסערן פֿאָלגענדע ערקלערונג: ווענן געגען מיינע וואָהנונג, אלס דיא וואָהנונג דעם ענגלישען געזאנדטען, איין פֿאָלקס-אויפֿלויף שטאטטפֿאנד — זאָ ווים איך רעכט וואָהל, וער ביי דיעזען פֿאָלקס - אויפֿרייצונגען דיא האנד אים שפּיעלע האט! (וואהרשיינליך רוסלאנד?) אלליין איך מוס דיא טירקישע רעגיערונג ביטטען, זאָלכע פֿאָלקס-העטצעריין געגען ענגלאנד מיט אללער קראַפֿט פֿערהיטען צו וואָללען. דאמיט זיך ניכט ענגלאנד זעלבסט גענאָטהיגט זעהע, זאָלכע אויפֿשטענדע מיט שטארקער האנד ניעדערצושלאגען!" (ווער האבען עס גלייך פֿערמוטהעט, דאס רוסלאנד דאס טירקישע פֿאָלק געגען דען ענגלישען געזאנדטען געהעטצט האט. אין דער טהאט האט דער ענגלישע געזאנדטע דיעזעס מאל, וויא ווער אויך אים לייטארטיקעל הערפֿאָרגעהאָבען האבען, איינען געוואלטיגען פֿעהלער געמאכט. דא איזט עס רוסלאנד זעהר לייכט, ניכט בלאָס דאס טירקישע פֿאָלק, זאָנדערן אויך דיא טירקישע רעגיערונג געגען ענגלאנד צו העטצען; איינען זאָלכען איינגריפֿפֿ אין דיא אינערן אנגעלעגענהייטען דעם טירקישען רייכעס דירפֿטע זיך ענגלאנד נימטער ערלויבען! דורך איין זאָלכעס פֿערפֿאהרען פֿערמעהרט ענגלאנד זעלבסט דען רוסישען איינפֿלוס אין קאָנסטאנטינאָפּעל!)

קאָנסטאנטינאָפּעל 29. דעצעמבער. דער ענגלישע געזאנדטע פֿערלענגערטע דען טערמין דער פֿריישפּרעכונג דעם פֿערהאפֿטעטען טירקישען איבערזעטצערס ביז דיענסטאג.

לאָנדאָן 29. דעצעמבער. אין אפֿגהאניסטאן האבען דיא ענגלענדער, וועלכע שאָן ווידער אין קאבול זינד, איינען בעדייטענדען זיעג ערדונגען. — ביא דינדעה (אין ענגלאנד) שטירצטע איין אייזענבאהן-צוג אין דען פֿלוס אונד דיא דארין בעפֿינדליכען 200 פּאססאגיערע ערטראנקען.

פּעטערסבורג 29. דעצעמבער. דיא יודען אין רוסלאנד זינד דורך דיא נייען יודען-פֿיינדליכען פֿעראָרדנונגען דער רוסישען רעגיערונג אין גראָססער אויפֿרעגונג. זיא וואָללען נון הייטע איינע דעפּוטאציאָן אן דען רוסישען קאיזער ענטזענדען. (דיא פֿראגע איזט נור, אָב מאן דיעזע יודישע דעפּוטאציאָן צום קאיזער פֿאָרלאססען ווערדע. — אונד ווענן יא, אָב זיא ביים רוסישען קאיזער געהאָר פֿינדען ווערדען.)

געשעפֿטסבעריכט

גערסטע: פֿוטער- 8,75 גולד.

קוקורוץ 7,60 גולד.

האפֿער 7,50 — 7,75 גולד.

רעפּס $11^1/_2$ גולדען.

הילזענפֿריכטע: ערבסען אונגארישע 10—13, לינזען 10—16 גול. ראָהע הירזע 8 — 8,30 גול, הירזע ברייַן 13—$13^1/_2$ גולדען. גראָסע ווייסע באָהנען 11,50—12,25 גול. צווערגעל 12,50—13 גולד. ליינזאמען 13—$13^1/_2$, האנפֿזאמען 10—$10^1/_2$ גול. מאָהאר —7.— 7,50 גול. קיממעל 33—34 גול. וויקען $7^1/_2$ — 8 גול. מאָהן גרויער 29—30 גול. בלויער 34—36 גול. (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 37—$37^1/_4$ גולד. אלטע-מעטהאָדע 39 — $39^1/_2$ גולד. פער 10000 ליטער פּערצענט. —

ערד-עפּפֿעל פּרימא פער 100 קילאָגראמם 4—4,50 גולדען. —

צוועטשקען. סערבישע 29,50—30,40 גולד. באָסנישע 31,25—32,15 גול.

ריבאָל ראַפּסעלט-ראַפּס-פֿירטעס 31—$31^1/_4$ גולד. פער 100 קילאָגראמם.

אונשליטט (חלב) 47—48 גולד.

פּעטראָלעאום 18,50 גולד.

שאַפֿ-פֿעללע אין פֿאָריגער וואָכע ווארדען 50000 שטיק פֿערשיעדענע גאטטונגען פֿערקויפֿט, אונד צוואר: דייטשוואָללינע 2.20—2.80 גולד. פער פּאאר, סערבישע 120—135 גולד, טירקישע אונד מאצעדאָנישע 85 — 95 גולד, באנאטער אונד זיעבענבירגער 140—160 גולד. (אללעס פער 100 שטיק.)

לאממ-פֿעללע סערבישע 90 — 105 גולדען, טירקישע אונד מאצעדאָנישע 70—85 גולד. באנאטער אונד באטשקער צו 80—90 גולד. דייטשוואָללינ 60 — 65 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

נאַים פֿעללע אונגארישע אונד זיעבענבירגער אָפּפֿענע 166—172 גול. סערבישע 138—142 גולד. העבערלינגע 160—170 גיל.

קיטצ-פֿעללע 160 גולד.

שאַפֿוואָללע. אין דער פֿאָריגען וואָכע וואר דאס געשעפֿט זעהר שוואך. פֿערקויפֿט ווארדען: 100 מטרצ' מיטטעל איינשורען 94 — 95 גולד. 180 מטרצ' פֿעהלערפֿרייע באטשקער 68—69 גולד. 120 מטרצ' זאנדוואָללע 55—56 גולד. 200 מטרצ' טהייס- צווישורען 64—66 גולד. — 200 מטרצ' נעבירגס זאָממער-וואָללען 74—76 גולד. (אלעס פער 56 קילאָ.)

וויענער פּרייזע.

שפּיריטוס 37 — $37^1/_4$ גול. צו 10000 ליטער פּערצענט. —

ריבאָל $30^1/_4$ — $30^1/_2$ גולד. פער 100 קילאָ.

ווייצען, פֿערקויפֿט ווארדען 25000 מעטער-צטר', פּרייזע: טהייס-ווייצען 76—78-קילאָ 14.20—15.20 גול. פער מעטערצטר. —

קאָרן, אונגארישעס 67—71-קילאָגראמם 10.20 — 10,50 גולד' פער מעטער-צטר.

האפֿער אונגארישער 7.50 — 7.65 גולדען פער מעטער-צענטנער.

גערסטע סלאָוואקישע 61—64-קילאָ 10,30—11,40 גולדען.

רעפּס באנאטער 11,75—12,50 גולד. קאָהל 12,50—13,50 גולדען.

ווייצען-מעהל נר' 0: 25.— — 26.— גולד' נר' 1: 23,50—24,50 גולד., נר' 2: 21·30—22,30 נר' 3: 19.— — 20.— גולדען, אללעס פער מעטער צטר.—

קאָרן-מעהל, נר' 1: 17,90—18,90 גולד., נר' 2: 15,90—16,90 גולדען פער מעטער-צטר.

הילזענפֿריכטע: לינזען 20—30 גולדען ערבסען 12—18 גול. באָהנען $12^1/_2$ — 14 גולד. הירזען 7,60 — 8 גולד' (אללעס פער 100 קילאָ.)

לאָטטא-ציעהונג פֿאָם 27-טען דעצעמבער 1879.

אָפֿען	54	64	67	9	77
לינץ	44	27	4	18	62
טריעסט	16	11	24	40	44

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פֿרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאבעללע.

פֿריכטע	געוויכט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
ווייצען נייער באנאטער	—	—.—
" "	75	13.75—13.60
" "	76	13.95—13.85
" "	77	14.15—14.05
" "	78	14.30—14.20
" "	79	—.—
" "	80	—.—
" טהייס	74	—.—
" "	75	—.—
" "	76	13.90—13.80
" "	77	14.15—14.05
" "	78	14.35—14.25
" "	79	14.50—14.40
" "	80	—.—
" פּעסטער באָדען	74	—.—
" "	75	13.75—13.55
" "	76	13.90—13.80
" "	77	14.15—14.05
" "	78	14.25—14.20
" "	79	—.—
" "	80	—.—
" ווייסעלבורגער	74	—.—
" "	75	—.—
" "	76	13.90—13.80
" "	77	14.15—14.05
" "	78	14.35—14.25
" "	79	14.50—14.40

פֿריכטע	געוויכט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	9.80—9.60
גערסטע מאלץ	62	10.75—8.85
גערסטע פֿוטטער	62	7.75—7.50
האפֿער	41	7.65—7.40
קוקורוץ באנאטער	—	7.75—7.70
אנדערער	73	7.70—7.65
הירזע	—	8.10—8.40

[illegible]		100 קילאָגר. פער
ווייצען	פער אָקטאָבער	—.—
"	"	—.—
"	פֿריהיאהר	14.35
קוקורוץ	"	8.90
גערסטע	"	—.—
האפֿער	"	7.80
"	"	—.—
ריפּס	"	—.—

באללען-מעהל		פֿל.	קר.
נוממער 0	דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	25	40
" 1		24	60
" 2		23	80
" 3		23	—
" 4		22	40
" 5		20	60
" 6		19	20
" 7		18	80
" 8		18	—
" $8^1/_2$		16	40
שפּירימוס: אלטע מעטהאָדע פּריטשעקע		38	50
" נייע " קארטאָפֿעל		36	—

קורז-טאבעללע פֿאָם 27. דעצעמבער.

געלד-קורז

	פֿל.	קר.
זילבער-אגיאָ	100	—
דוקאטען	5	55
קאַמעראל-אונגארישעס 8 גולדען געלד-שטיק (20 פֿראנקס)	9	31
נאפּאָלעאָנדאָר	9	31
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	80
20 מארקשטיקע	11	55
פּאפּיר-רובעל	1	22

לאָזע.

	פֿל.	קר.
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	125	—
1860-ער " גאנצע	130	50
" " פֿינפֿטעל	134	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	166	75
דעטטאָ " 50 "	166	—
קאָמאָ רענטענשיינע	28	—
טירקען-לאָזע	16	—
קרעדיט-לאָזע	173	—
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	39	25
דאָנוי-דאמפֿשיפֿפֿאהרטס-לאָזע	106	70
אינסברוקער לאָזע	27	25
[illegible] לאָזע צו 10 גולדען	17	—
קראקויער לאָזע " 20 "	19	50
אָפֿנער לאָזע " 40 "	38	50
פּאלפֿי לאָזע " 40 "	39	—
רודאָלפֿס-לאָזע " 10 "	18	—
סאלם-לאָזע " 40 "	52	—
[illegible] לאָזע " 20 "	22	75
סט.-גענאָיס לאָזע " 40 "	44	50

לאָזע.

	פֿל.	קר.
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען	27	50
[illegible] לאָזע " 100 "	119	—
דעטטאָ " 50 "	63	—
וואלדשטיין-לאָזע " 20 "	32	75
ווינדישגרעטץ- " 20 "	36	25
אונגארישע פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	107	75
דעטטאָ צו 50 גולדען	107	—
וויענער לאָזע	118	60

ווערטה-פּאַפּיערע

	פֿל.	קר.
אונגארישע גאָלד-רענטע	97	45
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	88	—
טעמעשוואר-באנאטער	87	—
זיעבענבירגישע	85	25
גאליצישע	95	76
בוקאָווינער	93	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	114	—
ווייַנצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	98	50
פּפֿאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	100	75
דער אונגארישען היפּאָטהעקען-באנק צו 5 פּראָצענט	91	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	95	—
דעטטאָ צו 6 פּראָצענט	99	—
דער פּעסטער קאָממערציאל-באנק	101	50
דער שטאטסבאהן	74	50
דער נאָרד-שטאטסבאהן	84	50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur M. REIS.

Budapest, 1879. — Druck v. [illegible] Wattnerboulevard.

נור דער שטאדט-נאטאר לאראדי וואר איין רעכט געבילדעטער אונד פריינהייטס-ליעבענדער מענש, דען איך זאגלייך ליעבגעוואננען האבע. יעטצט ליעס איך מיר דען ערוועהנטען הויפט-יודען-פרעססער האלען, דער אבער פאללע "שטונדען אים פארצימ-מער ווארטען מוסטע, ביז איך איהן פארליעס; דעם בירגערמייסטער ערטהיילטע איך דען בעפעהל, אללעס אויפצובויען, אום יענען יודען-פיינדליכען פאלקס-בעשלוס צו פערניכטען. אייך מיט מעהרע-רען אנגעזעהענען בירגערן שפראך איך אין דיעזעם זיננע. ערסט אום 10 איהר נאכטס ליעס איך דען דייטשען יודען-פרעססער אין מיין צוממער רופען. איך מאכטע איין זעהר שטרענגעס געזיכט אונד זאגטע איהם: "איך וויים, דאס זיא דער הויפט-אנרייהע-שטיפטער געגען דיא יודען זינד, זיא ווערדען דער שטרענגסטען שטראפע פערפאללען!" דיעזער וואללטע זיך ענטשולדיגען אונד זאגטע: "יא, אבער דיא יודען זינד בעטריגער, וואכערער, בלוט-זויגער..." דא אונטערבראך איך דען מאנן אונד זאגטע: "האבען זיא פאמיליע?" — דיא אנטווארט לויטעטע: "איינע פרויא אונד דריא קינדער!" — היערויף זאגטע איך: איך בעדויערע איהרע אונשולדיגע פאמיליע, דענן איך מוס זיא מארגען פערהאפטען, נאך פעסט אבפיהרען אונד דארט אלס "רע-בעללען" בעשטראפען לאססען. דא זיא זיך געגען דען אונגארישען שטאאט אונד געגען דיא קאניגליכען לאנדעס-קאממיססערע עמפארט האבען!" — דער מאנן ציטטערטע נון אן אללען גליעדערן אונד באט אום גנאדע. איך ליעס מיך ערווייכען אונד זאגטע: "עס ווירד איהנען פערצייהונג ווערדען, וועננ זיא איהרערזייטס זארגע טראגען ווערדען, דאס קיינעם יודען איין האאר געקריממט ווערדע!"...

נון בעגאב איך מיך הינויס אין דען האף דעס קאמיטאטעס. דא וואר אללעס שטעדטישען אונד קאמיטאטס-בעאמטען אויפגעשטעללט. הינטער דיעזען וואר דאס פאלק אנגעזאממעלט. — איך שטעללטע מיך אויף איינען טיש אונד פערלאז היא פאללמאכט, וועלכע דיא לאנדעס-קאממיססערע פאם פאלאטין ערהאלטען האטטען. נאך וואר איך ניכט צו ענדע, אלס איינע שטיממע אוס דעם פאלקע ריעף: דיעזע קאממיססערע אנארקעננען וויר ניכט: וויר ווערדען איהנען ניכט געהארכען!" — דאס וואר דאך איינע אפפענטליכע עמפארונג. איך געריעטה זעלבסט אין צארן אונד ריעף: ווער האט עס געוואגט, זיך געגען דיא רעגיערונג אויפצולעהנען? איך וויל וויססען, ווער דער פערברעכער איזט. דער זאלל עס מיט דעם קאפפע ביטען!... יעטצט טראט טיעפע שטיללע איין. נון פראגטע איך וויעדער: "וויל מאן דען בעשלוס אין אנגעלעגענהייט דער אויסטרייבונג צוריקגענוממען אדער ניכט? וויל מאן דיא אונשולדיגען יודען, וועלכע אין אללער איילע דיא שטאדט פערלאססען מוסטען, צוריקריפען אדער ניכט? איך וויל נור איין ווארט הארען: "יא" אדער "ניין"! — קוים הארבאר ליעס זיך איינע שטיממע פערנעהמען: "וויר וואללען עס!" נון זאגטע איך נאך איינמאל: ווער נאך ווייטער פיר דיא יודען-אויסטרייבונג איזט, טרעטע הערפאר אונד געבע היער זיינע שטיממע אפפענטליך אב!" — ניעמאנד אפפנעטע דען מונד; עס הערשטע איין טיעפעס שווייגען. נון נאהם איך דאס שטאדט-פראטאקאלל פאר אונד ריס איינגעהענדיג יענעס בלאטט הערויס, אויף וועלכעם דער בעשלוס וועגען דער יודען-אויסטרייבונג זיך בעפאנד. יעטצט פערקינדעטע איך פאלגענדעס: דאס פאלק האט דיא יודען-אויסטרייבונג בעשלאססען, דיא שטאדט-בעהארדע האט דיעזען בעשלוס אויך שאן אויסגעפיהרט. איך יעדאך אלס קאניגליכער קאממיססער פערניכטע יענען אונגערעכטען אונד אונגעזעטצליכען פאלקס-בעשלוס אונד ערטהיילע היעמיט דען בעפעהל, דאס דיא יודען, דיא אין דיא בענאכבארטען דארפער זיך געפליכטעט, זא גלייך צוריקבערופען ווערדען זאללען!"

(שלום פאלגט.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (וויעדער איין מארד-פערזוך אן איינעם רעגענטען.) זאעבען צום שליסע דעס בלאטטעס איזט היער אוים מאדריד פאלגענדע אמטליכע דעפעשע איינגעטראפפען: הייטע (מיטטוואך) האט איין יונגער מאנן, נאמענס גאנצאלעץ, אויף דען קאניג אונד אויף דיא יונגע קאניגין פאן שפאניען געשאססען — אונד צוואר אן דעם טהארע דעס קאניגליכען פאלאסטעס. גליקליכערווייזע אבער וואורדע ניעמאנד געטראפפען. דער מארדער איזט פערהאפטעט ווארדען. דערזעלבע איזט ערסט 20 יאהרע אלט. מאן גלייבט, דאס ער אויך מיט-פערשווארענע האט. דריא פערדעכטיגע פערזאנען זינד אויך שאן מיטפערהאפטעט. דער מארדער וואהנט ערסט זייט איינינען טאגען אין מאדריד. דיא צווייטע קוגעל, דיא דער מארדער אבגעשאססען, גינג זעהר נאהע פאר דעם געזיכטע דער קאניגין פארביא. ער האטטע איינע צוויילויפיגע פיסטאלע. דיעזער מארד-פערזוך אן דעם יונגען שפאנישען קאניגס-פאאר האט אין מאדריד איינגעהייערעס אויפזעהען ערעגט. פאן אללען זייטען קאממען בעגליקווינשונגען איבער דיא רעטטונג דעס קאניגס-פאארעס. — (דיא ניהיליסטען געבען אלזא אויך אין שפאניען נאך אימטער קיינע רוהע. — עס מוס דאך אירגענדוויא דאס הויפט דער ניהיליסטען אונד זאציאל-דעמאקראטען עקסיסטירען, פאן וועלכעם דיעזע גאנצע פערשווארונג געגען אללע רעגירונגס-הייפטער אויסגעהט. — אייגענטהימליך אונד זאנדערבאר איזט עס, דאס דיעזען מארדערן איהרע טהאט ניעמאלס געלינגט. עס שוועבט דאך איין בעזאנדערער גליקס-שטערן איבער דען הייפטערן דער רעגענטען, וועלכע פאן איהנען יעדעס אונגליק אבווענדעט.)

* (איין עדלער יידישער ארטס-ריכטער.) אוים נאראס-קאיעשד (ביאגראן) ווירד פאלגענדעס געמעלדעט: אין אונזערעם ארטע איזט איין עדעל-הערציגער יודע ריכטער. עס איזט דיעס הערר מארקוס בייג. דא אונטער דער היעזיגען ארטס-בעפאלקערונג איין זעהר דריקענדער נאטהשטאנד הערשט, ערשיען אויך דיא געפאהר איינער אללגעמיינען עקסעקוציאן וועגען דער שטייערן אלס אונאבווענדבאר. הערר מארקוס בייג בעזאנן זיך יעדאך ניכט לאנגע, זאנדערן ערלעגטע אוים איינענער טאשע דיא שטייערן פיר אללע ארטס-בעוואהנער, אום איינע עקסעקוציאן צו פערהיטען. עס איזט זעלבסט-פערשטענדליך, דאס זאבאלד דיא צייטען גינסטיגער ווערדען, איהם דיא ערלעגטע סוממע מיט דאנק צוריקבעצאהלט ווערדען ווירד. אלליין איינע זאלך' עדלע האנדלונגסווייזע פערדיענט געוויס דיא אללגעמיינע אנערקעננונג. — (דיעזע טהאט גערייכט געוויס דעם גאנצען יודענטהומע צור עהרע. עס ליעגט היערין איין גראסער "קדוש השם" דער ניכט-יידישען בעפאלקערונג געגענאיבער. איינעם נור פירכטען וויר ביא דיעזער געשיכטע: דיעזע וואהלטהאט קאנן נעמליך דיעזעם האבהערציגען יידישען ארטס-ריכטער רעכט טהייער צו שטעהען קאממען. וועגן דער שטאאט זיעהט, דאס דער איינע יודע פיר אללע דארפ-בעוואהנער דיא שטייערן ערלעגען קאנן, זא קאננטע מאנן איהם נעכסטענס זיינע אייגענע שטייער בעדייטענד ערהאהען; דאס ווערע ענדליך געוויס איך דיעזעם האבהערציגען דארפס-ריכטער ניכט זעהר אנגענעהם!)

* (דער יודע אם קרייצע.) איינעם היעזיגען בלאטטע ווירד פאלגענדער פאלל געמעלדעט: איין יידישער קויפמאנן, נאמענס שטיינבערגער, גינג דיעזער טאגע צו פוס נאך אללאטיאן (ביא יאסבערעני). ער וואר שאן אין דער נעהע דעס דארפעס, אלס ער זיך פאן צוויא וואלפען פערפאלגט זאה. דורך לויפען קאננטע ער זיין לעבען אונמאגליך רעטטען, דא דיא וואלפע שאן זעהר נאהע הינטער איהם וואר. דא זאה ער איין קרייץ אם וועגע שטעהען. עס וואר קיין אויגענבליק מעהר צו פערליערען. איינער קאטצע גלייך, קראך ער מיט

אין איהרען סינאגאגען פערזאממעלט זיין ווערדען, אללע גמרות אין בעשלאג צו נעהמען, ויא דען דאמיניקאנערן אויסצוליעפערן, וועלכע זיא דאנן פערברעננען זאללען. גליקליכערווייזע האבען פיעלע קאניגע דעם פאפסטע ניכט געהארכט. אין ענגלאנד אונד אין שפאניען (וואו עס דיא יודען דאמאלס נאך גוט האטטען) וואורדע דער פעפסטליכע בעפעהל גאר ניכט בעאכטעט; אבער גראדע אין פראנקרייך, אין דעם לאנדע אונזערער "בעלי תוספות", הערשטע דאמאלס קאניג לודוויג, דער נייטנטע, וועלכער זיך פאן דען גייסטליכען פערדומטען ליעס אונד וועסהאלב מאן איהן "לודוויג דער היילגע" נאננטע —, אונד דיעזער קאניג ערליעס איינען בעפעהל אן אללע יודען פראנקרייכס, אללע איהרע גמרות דען גייסטליכען אויסצוליעפערן, דא זיא אים ווידריגענפאללע מיט דעם טאדע בעשטראפט ווערדען. — אלס זיך נון שאן אללע גמרות אין דען הענדען דער גייסטליכען בעפאנדען, וואורדע דער גמרא דער פראצעס געמאכט. עס וואורדען איינינע ראבבינער פארגעלאדען, מאן לעגטע איהנען דיא אנקלאגע דעס געטויפטען דונין פאר אונד פראגטע זיא, אב ווירקליך יענע שלעכטען שטעללען אין דער גמרא שטעהען, וועלכע דונין אנגפיהרטע. דיא ראבבינען האטטען מאנכעס איינגעשטאנדען, אונד פיעלע שטעללען, וועלכע דען קאטהאליקען ניכט געפיעלען, פערטהיידיגט. דיא ריכטער האבען דעננאך היערויף בעשלאססען, אללע גמרות צו פערברעננען."

אבער עס פעהלטע נאך פיעל, ביז דאס אורטהייל פאללשטרעקט וואורדע. (ערצעהלטע ר' יצחק וויטער) דיא יודען האבען דעם ערצבישאף, דעם בייכט-פאטער דעס קאניגס, פיעל געלד געגעבען, דאמיט ער דאס אונגליק אבווענדע — אונד ריכטיג געלאנג עס דיעזעם בישאף, אללע געזעטצע געגען דיא גמרא ריקגענגיג צו מאכען אונד דיא גמרות וואורדען דאנן איהרען בעזיטצערן צוריקגעגעבען. — אבער דיעזע פריידע אונטער דען יודען דויערטע ניכט לאנגע. דיעזער בישאף שטארב פלאטצליך אין געגענווארט דעס פראממען קאניגס אונטער דען העפטיגסטען שמערצען. דיא יודען-פיינדליכען גייסטליכען קאננטען לייכט דעם פערדומטען קאניג איינרעדען, דאס דער בישאף נור דאהער זא פלאטצליך אונד זא שמערצליך געשטארבען, וויל ער דיא זינדענהאפטע גמרא רעטטעטע. דער קאניג ערנאננטע היערויף איינע נייע קאממיססיאן אונד פעראנשטאלטעטע איינען ויכוח (דיספוטאציאן) צווישען דעם געטויפטען דונין אונד פיער פראנצאזישען ראבבינען. דיעזע פיער ראבבינען וואַרען ר' יחיאל אוים פאריז, ר' משה מקוצי, ר' יהודא בן דוד אונד ר' שמואל בן שלמה. ר' יחיאל וואורדע צום שפרעכער ערוועהלט, דא ער מעהר רעדנער אלס דיא איבריגען וואר. דער ויכוח האט אם קאניגליכען האפע אין געגענווארט דער מוטטער דעס קאניגס שטאטטגעפונדען. אנפאנגס וואללטע זיך ר' יחיאל גאר ניכט אין איינע פערטהיידיגונג איינלאססען, ער בעריעף זיך, עבענזא וויא איהר מיין ליעבער ר' יונתן, אויף דאס געשריעבענע רעכט, וועלכעס דער פריהערע פאפסט דען יודען ערטהיילטע, אונד נאך וועלכעם דען יודען אין איהרען אינערן אנגעלעגענהייטען אונאבהענגיגקייט צוגעשריעבען וואר. ער ערקלערטע, דאס דיא גמרא דאס הויפט-לעבען דער יודען איזט, אונד זעמטליכע יודען בערייט וויען, זיך ליעבער דאס לעבען אלס דיא גמרא נעהמען צו לאססען. — אבער דיא מוטטער דעס קאניגס בעמערקטע דעם ר' יחיאל, דאס דעם לעבען דער יודען קיינע געפאהר דראהע, זא זעלבסט וואללע דיא יודען שיטצען, נור מיססע ער אויף אללע אן איהן געריכטעטען פראגען אנטווארטען. דער געטויפטע דונין פערלאנגטע זאגאר, דאס ר' יחיאל ביים ספר תורה שווארען זאלל, אויף דיא אן איהן געריכטעטען פראגען נאך בעסטעם וויססען אונד געוויססען צו אנטווארטען, דא ער זאנסט פירכטעטע, דאס ר' יחיאל דורך שארפזיננינע צווידייטיגקייטען דער וואהרהייט אוים דעם וועגע געהען ווירדע. — אבער ר' יחיאל וואללטע ניכט שווארען. ער בעמערקטע נעמליך, דאס ער אין זיינעם לעבען נאך ניכט געשווארען האבע, אונד דאס ער דען נאמען גאטטעס ניכט אונגאטהיג אנרופען וואללע. דיא מוטטער דעס קאניגס גאב איהם אויך היערין נאך אונד בעפרייטע איהן פאם שוואור. דיא "ויכוחים" (דיספוטאציאנען), דיא נון בעגאננען האבען, דרעהטען זיך אום דיא ביידען פראגען: 1) אב אנשטאסיגע שטעללען אין דער גמרא געגען דיא נאטהייט אונד געגען דאס זיטטליכע געפיהל אין דער טהאט פארקאממען? — אונד 2) אב זיך אין דער גמרא שימפפווערטער געגען דען "תלוי" פארפינדען? — אויף דיא ערסטע פראגע קאננטע ר' יחיאל נאטירליך זעהר לייכט מיט "ניין" אנטווארטען; אבער אום בעטרעפף דער צווייטען פראגע אנטווארטעטע ער אויסווייכענד, דאס אללערדינגס אין דער גמרא שימפפווערטער געגען דען "תלוי" פארקאממען, נור מיינט מאן דארט ניכט דענועניגען, וועלכען דיא קאטהאליקען אנבעטען, זאנדערן איינען גאנץ אנדערן. — דיעזע אנטווארט דעס ר' יחיאל פאנד מאן אונגעניגענד אונד דיא גמרא וואורדע צום פייער פעראורטהיילט. —

(פארטזעטצונג פאלגט.)

יידישע דאנקבארקייט.

ערינגערונגען אויס דעם יאהרע 1848.

הערר פראנץ פולסקי, דער בעריהמטע געלעהרטע, דער געגענווערטיגע דירעקטאר דעם אונגארישען מוזעאומס איזט, וואר אים יאהרע 1848 שטאאטס-סעקרעטער אים דאמאליגען אונגארישען פינאנצ-מיניסטעריאום. דיעזער מאנן פעראָפפענטליכט נון „דענקווירדיגקייטען" אויס זיינעם לעבען, אונטער וועלכען איך איינע ערצעהלונג פאָרקאָממט, דיא אויף דיא לאגע דער יודען וועהרענד דעם פערלויפעס דער אונגארישען רעוואָלוציאָן בעציג האט. — הערר פראנץ פולסקי ערצעהלט אונטער אנדערעם פאָלגענדעס:

„דיא פערווירונג וואר גראָס. דיא פריהער בעשטאנדענע שטאטטהאלטעריא, דיא אין אונגארן זעהר פערהאסט וואר, מוסטע דאס רעגיערען איינשטעללען. גראף לודוויג באטטהיאני ערהיעלט דען אויפטראג, איין אונגארישעס מיניסטעריאום צו בילדען, דאך האטטע קאיזער פערדינאנד דיעזען אויפטראג בעקאננטליך ניכט אויס פרייעם ווילען ערטהיילט, זאָנדערן וויל ער הייצו פאָן דען פערהעלטניססען גענאָטהיגט וואר. — וואס וואר אבער דאס ענדע? באטטהיאני שטעללטע דאס נאמענס-פערצייכניס דעם פאָן איהם געבילדעטען מיניסטעריאומס אויף, אללײן דער קאיזער וואָללטע דאסזעלבע ניכט בעשטעטיגען. אין דיעזער אללגעמיינען פערווירונג ערנאננטע דער פאלאטין שטעפאן דרייא זאגענאננטע „קאָניגליכע לאנדעס-קאָממיסערע". איינער דיעזער לאנדעס-קאָממיסערע וואר איך זעלבסט. וויר ווורדען פאָם פאלאטין מיט דער „פאָללגעוואלט" אויסגעשטאטטעט. אללײן דיעזע „פאָללגעוואלט" בעפאנד זיך עבען נור אויף דעם פאפיער, דא וויר קיינע מאכט-מיטטעל האטטען, אים נאָטהפאללס אונזערע בעשליססע אויך מיט געוואלט דורכצופיהרען. אונזערע געוואלט רייכטע אלזאָ נור זאָ וויט, אלס מאן אונס פרייווילליג געהאָרכען וואָללטע. טראָטצדעם געלאנג עס אונס, פאָללע צוויא וואָכען הינדורך דיא רעגיערונג צו פיהרען.

נון ערגאב זיך אבער איין פאלל, דען מאן ניכט בלאָס „מיט גוטען וואָרטען" אויסגלייכען קאָננטע. — אין דען שטעדטען ערהיעלטען דיא בירגער אים יאהרע 1848 צוערסט פאָליטישע פרייהייטען אונד רעכטע. דאס אין דען שטעדטען דיא מייסטען בירגער דייטשע זינד, איזט וואָהל בעקאננט. נון האבען אבער דיעזע ענגהערציגען דייטשען בירגער עס ניכט ערטראגען קאָננען, דאס אויך דיא יידישען בירגער אללע פאָליטישען פרייהייטען אונד רעכטע ערהאלטען זאָללען. דיעזע זאגטען: „דיא פרייהייט איזט ווערטהלאָז, ווענן יעדער פרייא איזט. וויר קאָננען דורך דיא פרייהייט נור דאנן גליקליך זיין, ווענן דיעזע אונס אללײן געהאָרט, דאמיט וויר דיא אנדערען נאך הערצענס-לוסט בעהערשען!" — דיעזער האס געגען דיא יודען צייגטע זיך אין פערשיעדענען שטעדטען דעם לאנדעס. אין פרעסבורג קאם עס צוערסט צו איינעם פאָלקס-אויפלויפע געגען דיא יודען. דאָרט דורפטען דיא יודען בעקאננטליך נור אויף דעם „שלאָסבערגע" אונד דעם „צוקער-מאנדעל" וואָהנען, וואָ דאס יודען-פיערטעל וואר. אלס דיא פרייהייט פערקינדעט ווורדע, וואָללטען דיא פרעסבורגער יודען נאטירליך אויס איהרען ענגען יודען-גאססען הינויס, אים איהרע געשעפטע אים אינגערען דער שטאדט צו ערריכטען. היעדורך ערהאָב זיך איין פאָרמליכער שטורם געגען דיא יודען, דער נור מיט מיהע בעוועלטיגט ווערדען קאָננטע. —

אין דיעזעם גרונדע האטטע דער לאנדטאג דען מוטה ניכט, דיא יודען-עמאנציפאציאָן אויסצושפרעכען. אללײן עבען היעדורך ווארדען דיא יודענפרעססער אים גאנצען לאנדע נאך מעהר ערמוטהיגט. וויא פריהער אין פרעסבורג, זאָ ווארען עס עבענפאללס דיא דייטשען בירגער אין ראאב, וועלכע איינען אויפלויף געגען דיא יודען אנשטיפטעטען. דיא ראאבער יודען האטטען איהרע רעטטונג פאָרצוגליך דען אונגארישען שטודענטען אין ראאב צו פערדאנקען, וועלכע זיך שנעלל בעוואפפנעטען אונד אונטער אנפיהרונג איינעם איהרער פראָפעססאָרען דיא דייטשען בירגער אויסאיינאנדער טריעבען.

דיא פיינדליכסטע האנדלונגסווייזע געגען דיא יודען שפיעלטע זיך יעדאך אין שטוהלווייסענבורג אב. אם ערסטען אפריל 1848 ערשיען נעמליך ביא אונס איינע יידישע דעפוטאציאָן אויס שטוהלווייסענבורג, דיא אונס אונטער ווינען אונד שלוכצען אום אונזערע הילפע אנזוכטע. אין שטוהלווייסענבורג האטטע נעמליך איינע גראָסע פאָלקס-פערזאממלונג שטאטטגעפונדען, וועלכע דען איינשטיממיגען בעשלוס געפאסט, אללע יודען זאָגלייך אויס דער שטאדט צו טרייבען אונד דערען געשעפטע צו שפערען. דיא שטאדט-בעהאָרדע האט זיך איהרערזייטס בעאיילט, דיעזען הערצלאָזען בעשלוס צור אויספיהרונג צו ברינגען. וויר ערליעסען אויגענבליקליך איינען בעפעהל אן דיא שטוהלווייסענבורגער שטאדטבעהאָרדע, אונס איבער דיעזען געגענשטאנד איינען וואהרהייטס-געטרייען בעריכט צו אונטערברייטען אונד דען בעשלוס בעטרעפפס דער יודען-אויסטרייבונג צו פערניכטען! דיא בעהאָרדע זאנדטע אונס איינע אנטוואָרט איין, דיא נור אים פאָלגענדען וועניגען וואָרטען בעשטאנד: „היער אין שטוהלווייסענבורג האבען וויר צו בעפעהלען. וויר ווערדען דיא בעשליססע דער פאָלקס-פערזאממלונג אימטער אויספיהרען. אום דיא קאָניגליכען לאנדעס-קאָממיסערע קיממערן וויר אונס היער ניכט!" — דאס וואר וואָהל קורץ אונד שארף געשפראָכען. איינען זאָלכען ווידערשטאנד דורפטען וויר אלס קאָניגליכע קאָממיססערע ניממער דולדען. אללײן אויף וועלכע ווייזע זאָללטען וויר דען געהאָרזאם ערצווינגען? אין דער הויפטשטאדט מאכטע מאן איבער אונס בערייטס שפאָטטישע וויטצע. איך ערזוכטע דען לאנדעס-קאָממאנדירענדען אום מיליטערישע הילפע-לייסטונג. דיעזער פערשפראך אונס, איינע ארמעע-אבטהיילונג נאך שטוהלווייסענבורג צו זענדען, דאך מיט דעם בעפעהלע — ניכט צו שיעסען! דאס וואר אלזאָ אויך ניכט דאס געאייגנעטע מיטטעל, אום דיא שטאדט-בעהאָרדע צו שטוהלווייסענבורג צום געהאָרזאם צו נאָטהיגען אונד דאס פאָלק איינצושיכטערן. וואס וואר דא צו טהון? איך שיקטע מיינען פריינד, הערמאן קעמפעלען, דער אין שטוהלווייסענבורג זעהר בעקאננט וואר, אין דיעזע אויפריהרערישע שטאדט מיט איינער שריפט, אין דער איך פאָם פאלאטין צור בעשטראפונג דעם אונגעהאָרזאמס ערמעכטיגט ווורדע. הערמאן קעמפעלען ערזוכטע איך איבערדיעס, אין שטוהלווייסענבורג אונטער דעם פאָלקע פאָלגענדעס צו פערברייטען: „פראנץ פולסקי איזט איין ראָהער, ווילדער קערל, איין וואהרער מענשען-פרעססער. פאר דעם גאנצען פעסט ציטטערט. זיין צאָרן קעננט קיינע גרענצען. וואָ ער אויפטריטט, פערווישטעט ער אללעס וויא דער לייבהאפטע טייפעל!" — קעמפעלען לאכטע מיר הערצליך אינס געזיכט, אלס איך איהם דיעזען קאָמישען אויפטראג ערטהיילטע. דאך איך ערזוכטע איהן אויפ'ס נאכדריקליכסטע, מיך יא אלס איין „אונגעהייער" שילדערן צו וואָללען, דאמיט מאן אין שטוהלווייסענבורג איין וועניג ערשרעקע.

טאגס דאראויף רייזטע איך ווירקליך נאך שטוהלווייסענבורג אונד שטיעג אים קאָמיטאטס-הויזע אב. דיא קאָמיטאטס-בעהאָרדע עמפפינג מיך פריינדליך. אין איינער ענטפערנונג ערבליקטע איך דיא שטאדטבעהאָרדע. דיעזער ריעף איך מיט דאָננערנדער שטיממע צו, דאס זיא זיך אינ'ס „פאָרציממער" צוריקציעהען אונד דאָרט „מיינע בעפעהלע" אבווארטען מאָגע. אינצווישען צאָג איך מיך מיט דען קאָמיטאטס-הערערן צוריק, וואָ וויר אים גראָססען זיטצונגס-זאלע איין רעכט גוטעס מיטטאגס-מאהל אונס שמעקען ליעסען. וועהרענד דעם שפייזענס ערפוהר איך, דאס איין דייטשער קויפמאנן דען גאנצען אויפרוהר געגען דיא יודען אנשטיפטעטע. נון ליעס איך דיא מיטגליעדער דער שטאדט-בעהאָרדע איינצעלן אין מיין ציממער טרעטען, וואָ יעדער נאטירליך איינען אויספוצער פאָן מיר ערהיעלט.

פאָלליעטאָן.

רעטטונג דער יודען.

(3-טע פאָרטזעטצונג.)

דען יודען ווורדע שטרענגע בעפאָהלען, דעם פעפפערקאָרן קיינען ווידערשטאנד צו לייסטען אונד איהם איהרע ביכער צור איינזיכט פאָרצוצייגען.

פאָללער שאדען-פריידע איילטע פפעפפערקאָרן, מיט דעם פאָללמאכטס-שרייבען דעם קאיזערס אין הענדען, נאך וועסט-דייטשלאנד, אום דיא יאגד אויף דיא יידישען ביכער אָדער איינענטליך אויף דיא יידישען געלדער צו אונטערנעהמען. ער שפעקולירטע אויך נור דאראויף, דאס איהם דיא יודען פיעל געלד געבען ווערדען, דאמיט ער איהנען איהרע ביכער לאססע. ער בעגאב זיך צוערסט נאך פראנקפורט אם מאין, וואָ דאמאלס דיא גראָסטע יידישע געמיינדע דייטשלאנדס וואר, וואָ פיעל יידישע געלעהרטע אונד אויך פיעלע יידישע ביכער פאָרהאנדען ווארען.

אויף פפעפפערקאָרן'ס פעראנלאססונג פערזאממעלטע דיא שטאדט-רעפרעזענטאנץ פאָן פראנקפורט אם מאין זעממטליכע יודען אין דער סינאגאָגע אונד פערקינדעטע איהנען דעם קאיזערס בעפעהל, איהרע יידישען שריפטען אויסצוליעפערן. אים בייזיין פאָן דרייא גייסטליכען אונד צוויא שטעדטישען בעאמטען ווורדען זעממטליכע געבעט-ביכער, וועלכע זיך אין דער סינאגאָגע בעפאנדען, אין בעשלאג גענאָממען. עס וואר געראדע פרייטאג אם ערב סוכות. פפעפפערקאָרן וואָללטע דען פראנקפורטער יודען דען בעזוך דער סינאגאָגע וועהרענד דער סוכות-פייערטאגע פערביעטען, דא ער אן דיעזען פייערטאגען, וועהרענד דיא יודען צו הויזע ווארען, בייא דיעזען הויז-דורכזוכונגען אונטערנעהמען וואָללטע, אום אללע יידישען ביכער וועגנעהמען צו קאָננען. אינדעססען ווארען דיא אנוועזענדען גייסטליכען ניכט זאָ גראויזאם אלס דער געטויפטע יודע, זיא וואָללטען ניכט דען יום טוב דער יודען אין טריבער אומוואנדלען אונד האבען דיא אנגעלעגענהייט אויף מאָנטאג, אויף דען ערסטען טאג חול המועד, פערשאָבען.

דער שרעקען אונד דיא בעשטירצונג אונטער דען יודען ווארען אונגעהייער. אללעס האטטען דיא יודען פערלאָרען, פאטערלאנד אונד הייטאָטה; נעדריקט, נעקוועלט אונד פערפאָלגט ווארען זיא איבעראלל אונד נור דיא תורה וואר איהנען אלס שאטץ אונד טראָסט געבליעבען - אונד נון זאָללטע אויך דיעזע איהנען געראויבט ווערדען!

דיא פאָרשטעהער דער געמיינדע ליעסען נון איינע געמיינדע-זיטצונג איינבערופען, אום איבער דיעזען אונגליקס-פאלל איינען ראטה צו פינדען. אין דיעזער זיטצונג ווארען דיא בעריהמטען מעננער ר' יונתן לוי ציון, ר' יצחק טריעסט אונד ר' משה כהן.

דא ערהאָב זיך ר' יונתן לוי ציון אונד זאגטע: „רבותי! וויר יודען מיססען אונס ניכט מעהר אללעס געפאללען לאססען; וויר מיססען געגען דיעזען געוואלטיגען איינגריפף אין אונזער הייליגעס אייגענטהום פראָטעסטירען. וויר דירפען ניכט מעהר בעריבונגען, פלינדערונגען אונד זעלבסט דען טאָד מיט שטוממער לאממס-געדולד איבער אונס ערגעהען לאססען. וויר האבען עס יא פאָן דען קאיזערן אונד פאָן דען פאבסטען שווארץ אויף ווייס געשריעבען, אין וועלכעם אונס דיא אויסאיבונג אונזערער רעליגיאָן אונד דער בעזיטץ אונזערער געבעט- אונד לעהר-ביכער צוגעזיכערט זינד! — וויר מיססען דאהער דרינגענד אום אויפשוב דיעזער בעשלאג-נאהמע אונזערער ביכער אנזוכען, אום אינצווישען אן דען קאיזער אונד אן דאס קאממער-געריכט אפפעללירען צו קאָננען!"

דיא פערזאממלונג שטיממטע דיעזעם ריכטיגען אנטראגע ביא. — דאראויף ערהאָב זיך ר' יצחק טריעסט אונד זאגטע: „מיינע גוטען פריינדע! אויך דיעזעס רישעות (דיעזע שלעכטיגקייט) איזט ניכט מעהר נייא. אללעס איזט שאָן דאגעוועזען! געראדע פאָר 270 יאהרען (אים יאהרע 1239) וואר אין פראנקרייך דערזעלבע פאלל. אויך דאמאלס וואר עס איין געטויפטער יודע, נאמענס „דונין" אויס נאָרד-פראנקרייך, וועלכער דיא פערברענונג דער גמרא בעווירקטע. יענער „דונין" האט יא לערנען קאָננען, ער וואר איין למדן; אבער אין זיינער פערווירונג לייגנעטע ער אן דער גמרא, אינדעם ער בעהויפטעטע, דאס דיא „תורה שבעל פה" אונבעגרינדעט איזט. דאפיר ווורדע ער פאָן דען פראנצאָזישען ראבבינען אין „חרם" געלעגט. דאראויף טויפטע זיך דיעזער דונין אונד וואָללטע אן דען יודען אונד אן דער גמרא ראכע נעהמען. ער בעגאב זיך צום דאמאליגען פאבסט גרעגאָר (IX.) אונד טראט אלס אנקלעגער געגען דיא גמרא אויף, דאס דיעזע גמרא דיא וואָרטע דער הייליגען תורה שבכתב פערדרעהע, דאס אין דען „אגדות" דער גמרא אונווירדיגע פאָרשטעללונגען פאָן גאָטט ענטהאלטען זינד אונד דאס אין דער גמרא איבער דען תלוי געשימפפט ווירד. אויך דונין וואוסטע דעם פאבסט איינצורעדען, דאס זיך דיא יודען לייכטער טויפען ווירדען, ווענן זיא קיינע גמרא האבען ווערדען. דער פאבסט ערליעס זאָפאָרט איין האנדשרייבען אן אללע בישאָפע אונד בעפאהל איהנען, אם ערסטען שבת, ווענן דיא יודען

אונגעוואהנליכער געשיקליכקייט איבער'ם קרייז הינייה, וואהין איהם דיא וואלפע אללערדינגס ניכט פאלגען קאנגטען. אלס ער יעדאך אבען וואר אונד דאס בעקאננטע „בילד" הארט אן זיינעם געזיכטע ערבליקטע, ערשראק ער זא זעהר, דאס ער זאגלייך פאם קרייצע צו באדען פיעל. דיא צוויא וואלפע שפראנגען זאגלייך איבער דען אונגליקליכען הער. אין דעמזעלבען אויגענבליקע דריקטע איין יאסבערענער גימסבעזיטצער איין דאפפעל-געוועהר אב אונד טאדטעטע בייגע וואלפע. שטיינבעריגער איזט אלזא פאן דען וואלפען גערעטטעט ווארדען. דערזעלבע ערהיעלט יעדאך וועהרענד דעם שטורצעס פאם קרייצע זאלכע פערלעטצונגען, דאס ער קוים אם לעבען בלייבען דירפטע. (אללענפאללס ווירד דער מאנן זעהען, דאס אין קרייץ דעם יודען ניממער צום שיטצע דיענען קאנן!)

*) איין פירכטערליכעס אונגליק דורך שפרענג-פולווער. אם 29. דיעזעס עראייגנעטע זיך אין דער זאגענאננטען „היננעוואלדער'שען ציעגעל-פאבריק אונד קאלק-ברעננעריי" אין אפען איין שיידערהאפטעס אונגליק, בייא וועלכעם מעהרערע מענשען-לעבען צו גרונדע גינגען. אין פערבינדונג מיט דיעזער פאבריק בעפינדעט זיך נעמליך איין איינשטאקיגעס געביידע, וועלכעס אלס ווערקשטאטט פיר וואגען-מאכער אונד שמידע דיענט. פערנער שטעהט מיט דיעזער פאבריק אייך איין „שטיינברוך" אין פערבינדונג, וואו דיא שטיינע מיטטעלס „דינאמיט" (שפרענג-פולווער) געשפרענגט ווערדען מיססען. זייט איניגען פאר 4 וואכען ווערדען צו דיעזעם צוועקע „דינאמיט-פאטראנען" פערפערטיגט, וועלכע אין דער ערוועהנטען ווערקשטאטט אויף דען באדען געלעגט ווערדען, אום אין דער נעהע דעם אפענס צו טראקנען. נון קאם אבער צופעלליג אייך דיא טאכטער איינעס ארבייטערס אין דיעזע ווערקשטאטט מיט איהרעם קליינען, עטווא 16 מאנאטע אלטען שוועסטערכען. דאס קינד שפיעלטע זיך מיט דען „דינאמיט-פאטראנען", נעהערטע זיך גאנץ אונבעמערקט דעם אפען; עס ערפאלגטע איין פירכטערליכעס קראכען, צוויא זייטען-וועגדע אונד דער פלאפאן (באלקען) שטירצטען איין, דיא ביידען ערוועהנטען שוועסטערן ווארדען זאגלייך פאן דען טריממערן צערשמעטטערט. אנדערע צוויא קינדער, דיא צופעלליג אין דער ווערקשטאטט זיך בעפאנדען, נעבסט 5 ארבייטערן, ערליטטען געפעהרליכע קוועטשונגען. איין 15 יעהריגעס מעדכען, וועלכעס אים ערסטען שטאקע קראנק דארניעדערלאג, פיעל זאממט דעם בעטטע דורך דען איינגעשטירצטען פלאפאן נאך אונטען. עס ערליטט גליקליכערוויזע דעננאך בלאס איניגע אונבעדייטענדע פערלעטצונגען. נאך דעם ערשיינען דעס בעצירקס-ארצטעס ווארדען דיא טאדטען אונד פערוואונדעטען אינ'ס שפיטאל איבערפיהרט. פאן דען 5 ארבייטערן איזט דער פאטער דער ביידען געטאדטעטען מעדכען אויף דעם וועגע וועהרענד דעם איבערטראגענס אינס שפיטאל געשטארבען. דיא אנדערען דירפטען קוים אם לעבען בלייבען. איינעס יענער ביידען מעדכען, דיא וועהרענד דעם אונגליקס-פאללעס צופעלליג אין דער ווערקשטאטט זיך בעפאנדען, איזט זא פערלעטצט ווארדען, דאס עס אלס וואהרעס ווינדער ערשיינט, וועגן דאסזעלבע זיינען גייסט ניכט זאגלייך אויפגעגעבען האט. אם אונטערלייבע איינע גראסע בראנד-וואונדע, איין טהייל דער איינגעווייידע (געדערמע) ליעגט גאנץ אפפען, דא איהם דער בויך זא אויפגעריססען ווארדע, דאס אייך איין שטיק לונגע הערויסהענגט. דיא ערגעגנטהייט איזט אין דער גאנצען שטאדט איינע גראסע. עס ווארדע איינע אונטערזוכונג איינגעלייטעט, אום צו ערפאהרען, ווען איגענטליך אן דיעזעם אונגליק דיא הויפטשולד טריפפט. (ווייר פינדען דיעזע אונטערזוכונג פיר איבערפליססיג. דיא הויפטשולד טריפפט דאס 16 מאנאטע אלטע קינד, וועלכעס מיט דען „דינאמיט-פאטראנען" דעם ווארמען אפען זיך נעהערטע, אדער דיא אלטערע שוועסטער, וועלכע דאס קינד ניכט בעססער בעוואכטע. נון האבען זיא יא ביידע איהרען פעהלער מיט דעם איגענען אונד דעם טאדע איהרעס פאטערס שווער געביסט!) —

*) איין איזענבאהן-אונפאלל אין עסטערייך.) אין דער נעהע פאן זעסענברונן (ניכט ווייט פאן ווין) ענטגלייזטע פארגעסטערן איין פערזאנען-צוג, וואדורך איין הייצער געטאדטעט אונד דער מאשינען-פיהרער שווער פערוואונדעט ווארדע. בייא דיעזער ענטגלייזונג שטירצטען דיא לאקאמאטיווע אונד געפעקס-וואגען איבער דען איזענבאהן-דאמם הינאב, גליקליכער וויזע זינד דיא פערזאנען-וואגען אויף דעם געלייזע שטעהען געבליעבען, וועסהאלב פאן דען רייזענדען פערזאנען קיינע פערלעטצט ווארדע. אבער דער שטאס, דען זיא דורך דען אונפאלל ערליטטען, וואר איין דערארט געוואלטיגער, דאס זיא אללע פאן איהרען זיטצען געשליידערט ווארדען אונד אונטער דיא באנקע פיעלען. דיא רייזענדען מוסטען מיט סעפאראט-צוג נאך ווין צוריקגעפיהרט ווערדען.

*) איבער דען שטורץ איינער איזענבאהן אין איינען פלוס, וואפאן ווייר אין פאריגער נוממער קורץ געמעלדעט, ווירד אוים לאנדאן פאלגענדעס בעריכטעט: „דער געוואלטיגע שטורם צערשטארטע איינען טהייל דער בריקע איבער דען טאי-פלוס אין דער ענגלישען פראווינץ שאטטלאנד. איניגע מינוטען שפעטער קאם דער איזענבאהן-צוג. דער צוג-פיהרער וואוסטע ניכט, דאס דיא בריקע פאם שטורמע צערשטארט ווארדע. אלס דער צוג דאהער איבער דיא בריקע פאססירען וואללטע, שטירצטע ער אין דען פלוס הינונטער. זעממטליכע רייזענדע, 90 אן דער צאהל, פאנדען אין דעם פליססע דען טאד. עס ווארע אן דען אונגליקס-פלאטצע איין דאמפף-שיפף אבגעזענדעט, אבער ניעמאנד קאננטע גערעטטעט ווערדען.

— איינע שפעטער איינגעלויפענע דעפעשע ענטהאלט נאך פאלגענדע שילדערונג: דער פעראונגליקטע צוג פערליעס אם 28. דיעזעס אונגעפעהר אום 4 איהר נאכמיטטאגס דיא שטאדט עדינבורגה. אום 7 איהר 10 מינוטען אבענדס עררייכטע דער צוג דיא זיד-זייטע דער בריקע. דער אבענד וואר קלאר, דער מאנד שיען העלל, אבער דער שטורם וואר שרעקליך. ביים נאהען דעס צוגעס, גאב דער וועכטער דאס צייכען, דאס אללעס „אין ארדנונג" זייא. דער צוג פיהר ביז אן דיא מיטטע דער בריקע, דיא ליכטער אונד לאמפען אויף דערזעלבען לייכטעטען פרעכטיג. אויף איינעם מאלע זאה מאן איינע אונגעהייערע זיילע פאן דאמפף אונד רויך געגען דען הימעל שטייגען. אויף דער בריקע ווארדע עס פלאטצליך שטאקפינסטער. איין געקראך ערשיטטערטע דיא לופט. דער וועכטער ווירד אונרוהיג, ער וואללטע נאך דער אנדערן בריקען-זייטע הין טעלעגראפירען, אום צו ערפאהרען, וואס געשעהען זייא. אללין דער טעלעגראפען-דראהט וואר פאם שטורמע פערניכטעט. דאך קראך ער אים פינסטערן צור בריקע הין אונד גינג אימטער פארווערטס ביז געגען דיא מיטטע, וויא ער פלאטצליך פאר איינעם טיעפען אבגרונדע זיך בעפאנד. יעטצט ערסט זאה ער, דאס דיא בריקע אן דיעזער שטעללע איינגעשטירצט אונד דער צוג אין דען פלוס הינונטער פיעל. דער פלוס איזט אן דיעזער שטעללע צוויא ענגלישע מייל ען ברייט. נאך וועהרענד דער נאכט פערזוכטע מאן עס, מיט דאמפפשיפפען זיך דער בריקע צו נעהערן. אללין נירגענדס קאננטע דער געשטירצטע איזענבאהן-צוג אים פליססע ענטדעקט ווערדען. ביז יעטצט איזט נאך קיין איינציגער טאדטער אויפגעפונדען ווארדען. בלאס לייכטעס געפעק ווארדע אן דיא אבערפלעכע דעס וואססערס געטריעבען. אונטער דען רייזענדען בעפאנד זיך אייך איין יונגעס עהע-פאאר, וועלכעס זא עבען זיינע האכצייט פייערטע אונד בלאס איינע קורצע פערגניגונגס-רייזע אונטערנאהם. בעטרעפפס דער אנצאהל דער פעראונגליקטען איזט מאן נאך אימטער ניכט אים קלארען. מאן זוכט נעמליך דיא זאכע צו פערטושען, דא דיא דירעקציאן דער איזענבאהן איינע גראסע פעראנטווארטליכקייט טריפפט. זיא העטטע עס ניכט געשטאטטען זאללען, דאס דער צוג אין זאלך אונגעוואהנליכעם שטורמע איבער דיא בריקע פאהרע! —

ווינער שלאכט-פיעה מארקט. דער אויפטריעב אויף דעם וויענער שלאכט פיעהמארקטע אם 29-טען ד. מ. בעטרוג 1797 שטיק. דאפאן וואָרען: 1053 אונגארישע 920 פאלנישע אונד 424 דייטשע. דיא פרייזע שטעללטע זיך פער 100ק.: אונגארישע מאסט-אקסען 54—62 גולדען, פאלנישע 55—58 גולד. דייטשע 54—62 גולד.—

פעראנטווארטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע:		געוויכטע פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראמם
ווייצען נייער באנאטער		—	—.—.—
"		75	13.75—13.60
"		76	13.95—13.85
"		77	14.15—14.05
"		78	14.30—14.20
"		79	—.—.—
"		80	—.—.—
"	טהייס	74	—.—.—
"	"	75	—.—.—
"	"	76	13.90—13.80
"	"	77	14.15—14.05
"	"	78	14.35—14.25
"	"	79	14.50—14.40
"	"	80	—.—.—
"	פעסטער באדען	74	—.—.—
"	"	75	13.75—13.55
"	"	76	13.90—13.80
"	"	77	14.15—14.05
"	"	78	14.25—14.20
"	"	79	—.—.—
"	"	80	—.—.—
"	ווייססענבורגער	74	—.—.—
"	"	75	—.—.—
"	"	76	13.90—13.80
"	"	77	14.15—14.05
"	"	78	14.35—14.25
"	"	79	14.50—14.40

פריכטע	געוויכטע פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראמם
קארן	72	9.80—9.60
גערסטע מאלץ	62	10.75—8.85
גערסטע פוטטער	62	7.75—7.50
האפער	41	7.65—7.40
קוקורוץ באנאטער	—	7.75—7.70
אנדערער	73	7.70—7.65
הירזע	—	8.10—8.40

אוזאנץ-געשעפטע		פער 100 קילאגראמם
ווייצען	פער אקטאבער	—.—
"	פריהיאהר	—.—
"	"	14.20
קוקורוץ	"	8.85
גערסטע	"	—.—
האפער	"	7.75
"	"	—.—
ראפס	"	—.—

באללען-מעהל		פל.	קר.
נוממער 0	דער באללען צו 100 קילאגראמם מיט זאק	25	40
" 1		24	60
" 2		23	80
" 3		23	—
" 4		22	40
" 5		20	60
" 6		19	20
" 7		18	80
" 8		18	—
" 8½		16	40
שפיריטוס: אלטע פעסטער ראפפינירטער		38	50
" נייע קארטאפפעל		35	75

קורז-טאבעללע פאם 30. דעצעמבער.

געלד-קורז

	פל.	קר.
זילבער-אגיא	100	—
דוקאטען	5	55
עסטערייכיש-אונגארישע 8 גולדען שטיק (20 פראנקס)	9	31
נאפאלעאנדאר	9	31
דייטשע רייכסבאנקנאטען	57	85
20 מארקשטיקע	11	55
פאפיער-רובעל	1	22

לאזע.

	פל.	קר.
1854-ער 4פערצענטיגע שטאאטס-לאזע	124	75
1860-ער " גאנצע	130	—
דעטטא " פינפטעל	134	—
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	166	50
דעטטא " 50 "	166	—
קאמא רענטענשיינע	25	—
פייקען-לאזע	15	90
קרעדיט-לאזע	176	—
קלארי-לאזע צו 40 גולדען	39	25
דאנוי-דאמפפשיפפ-פאהרט-לאזע	106	50
אינסברוקער לאזע	27	25
דענגלעוויטש לאזע צו 10 גולדען	17	—
קראקויער לאזע " 20 "	19	25
אפנער לאזע " 40 "	38	50
פאלפפי לאזע " 40 "	39	—
רודאלפ-לאזע " 10 "	18	—
זאלם-לאזע " 40 "	52	—
ואלדשטיינער לאזע " 20 "	22	75
סט.-געניאס לאזע " 40 "	44	50

לאזע.

	פל.	קר.
פאניפליער לאזע צו 20 גולדען	27	50
פרעסבורגער לאזע " 100 "	119	—
דעטטא " 50 "	63	—
וואלדשטיין-לאזע " 20 "	32	75
ווינדישגרעטץ " 20 "	36	25
אונגארישע פרעמיען-לאזע צו 100 גולד.	107	25
דעטטא צו 50 גולדען	107	—
וויענער לאזע	118	30

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גאלד-רענטע	97	30
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	88	25
טעמעשוואר-באנאטער	[illegible]	25
זיעבענבירגישע	85	70
גאליציישע	95	76
בוקאווינער	93	—
אונגארישע איזענבאהן-אנלעהען	114	50
ווינצעהענט-אבלעזונגס-אבליגאציאנען	88	50
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5½ פערצענט	100	75
דער אונגארישען היפאטהעקען-באנק צו 5 פערצענט	90	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5½ פערצענט	95	—
דעטטא צו 6 פערצענט	100	—
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	101	—
דער שפארבאנק	75	—
דער נאציאנאל-שפארבאנק	135	25

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1879. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.